

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 14-15 ■ SERIE NOUĂ ■ SEPTEMBRIE-DECEMBRIE 2009

FONDATA ÎN 2007 ■ ISSN 1843-2085 ■ REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII INTERNETICE

NOI suntem NOI, sau alegerile prezidențiale și criza din România

EDITORIAL

Acum, în momentul când scriu acest editorial pentru revista noastră, adică înaintea primului tur de scrutin din 22 noiembrie 2009, mă gândesc dacă între cele două există vreo legătură și cum se răsfrânge una asupra celeilalte. Poate că ar trebui să spun și care dintre ele o influențează pe cealaltă și eventual, în ce măsură, dar este greu de imaginat, dar mai ales de analizat acest lucru, de altfel, discutat din diverse puncte de vedere de specialiști, fie ei analiști economici sau politicieni, ale căror păreri de multe ori, sunt și ele total diferite.

În ceea ce privește asociația noastră RO.AS.IT. desigur că abordarea subsemnatului s-ar îndrepta mai mult către beneficiile asociației și ale membrilor noștri, care, sunt interesați în egală măsură atât de alegerea președintelui, cât și de criză.

În nici una din situații nu am intervenit și nici nu o pot face, întrucât fiecare dintre noi, membri RO.AS.IT., are simpatia sa în ceea ce privește președintele României, oricum s-ar numi acesta: Antonescu, Băsescu, Geoană (scriși în ordine alfabetică) și chiar dacă aș face „recomandări” acestea ar fi inutile prin tardivitatea lor.

În ultima vizită făcută în Italia, la Trento, la invitația Asociației românilor din Trento și a autorităților locale și provinciale din această frumoasă zonă a Italiei, am constatat că românii de aici sunt foarte interesați de ceea ce se întâmplă acasă, mai ales acum, după 20

de ani de la revoluție, când teoretic cel puțin, țara noastră ar trebui să dovedească prin cetățenii ei, inclusiv prin italienii din România, multă maturitate în gândire și în configurarea democrației pentru viitorii cel puțin 5 ani.

Personal, sunt convins că ei vor face o alegere care să cuprindă totul: perspectiva de a scăpa cât mai repede de criză, maturitate în gândire și un semnal puternic către Europa, adică exact în direcția spre care ne îndreptăm ireversibil, cel puțin pentru un timp viitor în care unii dintre noi nici măcar nu vom mai exista.

Se vor scrie multe și se vor comenta, dar cu siguranță că cel mai important lucru pentru noi este că suntem împreună, cu bunele sau mai puțin bunele noastre, iar în momentele grele demonstrăm că nimeni nu ne poate despărți: nici criza, nici alegerile prezidențiale și nimic altceva, pentru că NOI suntem NOI și nimeni nu înțelege mai bine acest lucru decât noi.

Italia a trecut de multe, de foarte multe ori prin astfel de momente dificile și a demonstrat că nimic nu-i mai presus decât credința în bine, pe care nimeni nu o poate lua, și ar trebui să învățăm din aceste experiențe.

Pentru că suntem în preajma sărbătorilor de iarnă, vă doresc tuturor liniște și pace în familiile voastre, sărbători fericite și un Nou An cu speranța de mai bine! ■

Mircea Grosaru

Revistă editată
de Asociația Italianilor
din România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Președinte fondator

Mircea Grosaru

Seniori editori

Cristian Țopescu

Nicolae Luca

Colectiv redacțional

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Emanuele Leoni

Elena Bădescu

Dan Comarnescu

Design & pre-press

Square Media SRL

Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Lipscani nr. 19, etaj 1

030031 București

Tel./Fax: 021 313 3064

ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

04 | **Intervista con Sua Eccellenza Mario Cospito, Ambasciatore d'Italia a Bucarest**

06 | **„La tutela delle minoranze nei Paesi dell'Europa”.**

08 | **Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României la sfat cu membrii Comisiei pentru Cultură și ai Comisiei pentru Învățământ și Tineret ale Comitetului Minorităților Naționale**

10 | **Angela Tomaselli a primit titlul de cetățean de onoare al urbei sale natale**

11 | **Primarul Venetiei decorat cu Ordinul României pentru Merit**

12 | **Un nobile con una anima nobile: Accademico Alexandru Pesamosca**

14 | **Smaranda Brăescu - o aviatoare româncă pe cerul Italiei
/ Un'aviatrice romana sui cieli d'Italia**

16 | **Michelangelo la Roma (II)**

21 | **Vine Crăciunul cu ritualurile sale**

22 | **Din amintirile lui, scrise de el însuși: Titus Pittini**

27 | **Portrete afective**

28 | **Legea privind concordatul preventiv și mandatul ad-hoc**

GIURIDICA / JURIDIC

30 | **Ricette per le feste**

31 | **Notizie / Știri**

C'è un'altra Italia

INTERVU

La rep.: *Eccellenza, benché abbia cominciato il Suo mandato d'Ambasciatore d'Italia a Bucarest solo da pochi mesi, è riuscito a essere molto presente tanto nella vita socio-culturale della Capitale, quanto nel territorio, coprendo quasi la metà del paese. Quale è stato l'impatto di queste visite sulla Sua ulteriore attività?*

Sua Eccellenza Mario Cospito: Ho visitato prima di tutto distretti con una consistente presenza italiana, parliamo sia della comunità storica italiana, sia degli imprenditori italiani venuti in Romania dopo 1990. Ho constatato una presenza maggiore in distretti come Timiș (soltanto a Timișoara e dintorni ci sono più di 10.000 italiani attivi), Hunedoara, Arad, Bihor (più di 5000 solo a Oradea), Brașov ecc. La comunità degli italiani in questi distretti è molto attiva, molto intensa, tanto dal punto di vista economico, che culturale. Così, loro rendono possibile che grandi interpreti e orchestre celebri come quella della Scala di Milano si esibiscano a Timișoara. Nelle Università di Timișoara e di Arad s'insegna l'italiano, a Timișoara ci sono scuole in lingua italiana. Ad Arad e Brașov troviamo le stesse caratteristiche. Ritengo che se agiamo nello stesso modo nel futuro, saremo sulla buona strada.

La rep.: *Durante questi viaggi ha avuto l'opportunità di incontrare anche persone di origine italiana dell'emigrazione storica?*

M.C.: Sono andato specialmente a visitare le vecchie comunità di italiani di Brașov, Hunedoara e anche quella di Greci (Tulcea). Sono trentini, veneti, friulani, bergamaschi ecc., che sono venuti in Romania come minatori, silvicoltori,

falegnami, mosaicisti, costruttori. La vecchia comunità italiana è riuscita a sopravvivere, e tra di loro ci sono oggi personalità importanti. Sono rimasti adesso i loro figli e i loro nipoti. A Brad, per esempio, Roberta Caprini, una italiana romena fa il vice sindaco ed è molto apprezzata.

La rep.: *Pensa che l'Ambasciata d'Italia si potrebbe assumere il ruolo di „chioccia” per queste piccole comunità storiche esistenti su quasi tutto il territorio del nostro paese?*

M.C.: L'Ambasciata e il Consolato italiano a Bucarest seguono con affetto il loro destino. Ma, per un intervento sistematico bisogna fare, con l'appoggio delle autorità romene competenti, un censimento serio per sapere quanti italiani ci sono veramente. Solo dopo aver avuto la foto reale di questa situazione, potremmo intervenire, non soltanto dal punto di vista finanziario (perché ho visto, personalmente, che tra di loro, alcuni vivono in condizioni difficili, hanno bisogno di farmaci, di cibo, di assistenza sociale), ma abbiamo l'intenzione di sviluppare anche un'importante attività culturale che li porti a riavvicinarsi al loro patrimonio culturale di origine. Teniamo conto, in questo senso, anche della direttiva dell'Unione Europea rispetto al recupero delle radici culturali delle minoranze.

La rep.: *Se facessimo un paragone tra la migrazione degli italiani in Romania della fine dell'Ottocento e dell'inizio del Novecento e l'attuale migrazione dei romeni in Italia, vede qualche differenza?*

M.C.: Il loro numero è l'unica differenza maggiore. Se il numero degli italiani venuti allora in Romania si aggirava intorno alle 30.000 persone, il numero dei romeni che sono arrivati negli ultimi anni in Italia supera di molto questa cifra, alzandosi a quasi un milione di persone. Poi, adesso la situazione è diversa perché la Romania è uno stato membro dell'Unione Europea e in seguito a questo fatto i romeni hanno diritti che devono essere rispettati da tutti i paesi membri.

La rep.: *Come vede la politica dello stato italiano rispetto all'emigrazione e in che modo questa si riflette nei progetti del Ministero Italiano degli Affari Esteri, dove, ci risulta, esiste anche un dipartimento per l'emigrazione?*

M.C.: Io ho lavorato in quel dipartimento. Ci sono all'estero 60 milioni d'italiani, cioè in

fuori dall'Italia

numero quasi pari a quelli presenti in Italia. Esiste quindi un'Italia fuori dall'Italia. Concediamo assistenza alle comunità in Argentina, in Canada, in Germania, in Austria ecc. Alcuni di loro hanno scelto di tornare in patria, altri hanno preferito restare all'estero. Concediamo assistenza a quelli che tornano, ma anche a quelli rimasti. Assistiamo quelli malati, quelli feriti da varie guerre, quelli che, sfortunatamente, l'hanno finita in carcere.

Tutti i membri delle comunità italiane dall'estero godono di assistenza culturale e hanno diritto di voto in Italia. Nel Parlamento Italiano sono più di 12 deputati e 6 senatori che si occupano dei problemi degli italiani trovati oltre i confini.

La rep.: *Tutti sono rimasti piacevolmente colpiti dalla grande risonanza che ha dato alle ultime celebrazioni della Festa Nazionale d'Italia. Sapeva che dopo la Sua Eccellenza Amaduzzi, Lei è ritenuto il più adatto Ambasciatore d'Italia per la Romania?*

M.C.: Non, non lo sapevo, però mi fa piacere.

La rep.: *La serie di manifestazioni ed eventi «in cascata», di cui si discuteva prima, come anche le presenze culturali italiane di prestigio in Romania e, dall'altra parte, le azioni organizzate dalle autorità romene in Italia (delle quali è stata partner l'Associazione degli Italiani in Romania – RO.AS.IT.) contribuiscono alla riappacificazione tra i due popoli?*

M.C.: Ci sono messaggi molto importanti e ritengo che sia una politica molto utile. Le cose che ci legano sono troppe e i malintesi passeggeri non ci possono separare. L'intera cultura romena ha visto l'Italia come punto di riferimento. I nostri legami sono molti e forti.

Si danno soltanto alcuni esempi significativi: in Romania esistono decine di consolati italiani (42 a differenza dei 22 in Francia). Abbiamo nove linee aeree (se contiamo anche quella che si sta per inaugurare da Suceava a Venezia) che legano 25 città italiane a 15 città romene effettuando 350 voli a settimana. Linee internazionali di pullman legano i più piccoli villaggi dell'Italia ai più piccoli villaggi della Romania.

La rep.: *Conosceva la Romania prima di assumere questa carica?*

M.C.: Certamente. Sono venuto in Romania sette volte per motivi di lavoro e due volte in vacanza, sul Delta Dunării e a Bucarest. In 1997 ho scritto un libro sulla Romania e sull'economia

di mercato. Mi è sempre piaciuto viaggiare. È scritto nel mio DNA. In qualità di consigliere economico internazionale ho effettuato 200 missioni all'estero. Se non fossi entrato nella diplomazia sarei entrato in un'organizzazione mondiale di carità. Mi sarebbe piaciuto forse essere medico ed assistere le persone che si trovano in difficoltà in qualsiasi posto sulla terra. Ho incontrato nel mondo organizzazioni non governative con un'attività splendida.

La rep.: *Come ha trovato la Romania di ritorno e come la sta trovando adesso che sta qui per un soggiorno più lungo?*

M.C.: Mi ha sorpreso Bucarest. È cambiata molto, purtroppo il traffico no. La vostra capitale è una città molto bella con una vita culturale estremamente ricca ed interessante, soprattutto quella di sera. Sta offrendo tante opportunità di divertimento anche per uno straniero. Ci sono molti posti di divertimento come per esempio i locali di Piazza Amzei dove si suona il jazz e che a me piace molto frequentare.

Mia moglie ama andare al teatro e recentemente ha visto lo spettacolo „Opera de trei parale” a „Nottara”. Conosceva l'opera, però mi ha detto di aver capito più del 45% di quello che si stava dicendo sul palcoscenico. È un vantaggio per noi e anche per voi il fatto che le nostre lingue siano simili. I romeni dell'Italia, quelli che non vivono in un ambito romeno, ma che stanno socializzando con gli italiani imparano subito la lingua e si possono integrare facilmente. Non sono come i nostri italiani che si creano delle comunità chiuse nei paesi in cui emigrano. Nell'Africa del Sud, per esempio, ho conosciuto persone che lavoravano lì da 60-70 anni e non parlavano l'inglese. A differenza di voi, loro non fanno nessuno sforzo per imparare la lingua.

La rep.: *Spero che le nostre origini comuni e le lingue sorelle che parliamo ci aiutino a superare i piccoli episodi che hanno provato a separarci, ed a collaborare in seguito per il bene di tutti in un'Europa comune e unita, in tutta la sua diversità.*

Gabriela Tarabega
Traduzione: Ligia Baba

N.B. Versiunea în limba română se află pe site-ul RO.AS.IT. (www.roasit.ro / v. Siamo di nuovo insieme nr. 12-13)

**Intervista con
Sua Eccellenza
Mario Cospito,
Ambasciatore
d'Italia a
Bucarest**

Trento, 5-6 novembre 2009

La tutela delle minoranze

L'onorevole Mircea Grosaru, presente in Trento

È stato presente a Trento il 5 e 6 novembre, per un convegno sulle minoranze europee, l'on. Mircea Grosaru, deputato al Parlamento di Bucarest, rappresentante della minoranza italiana in Romania e Presidente dell'Associazione degli Italiani di Romania (RO.AS.IT.). Per i suoi meriti, recentemente il Presidente

Il vicepresidente del Consiglio Claudio Eccher consegna una targa ricordo all'on. romeno M. Grosaru

Napolitano gli ha conferito l'onorificenza di Cavaliere della Repubblica.

Ha incontrato le Autorità locali per uno scambio di vedute sulla situazione dei romeni in Italia e degli italiani in Romania. In occasione della visita è stato organizzato per giovedì 5 novembre, un incontro pubblico (Sala Rosa della Regione, piazza Dante a Trento) sui problemi delle minoranze, dal titolo „La tutela delle minoranze nei Paesi dell'Europa”. È stata una occasione per conoscere le modalità di trattamento riservate alle minoranze nell'Unione Europea, con particolare riguardo all'origi-

nalità romena. Il dibattito è stato moderato da Alberto Pacher, Vice Presidente della Provincia Autonoma di Trento. È stato presente all'incontro il Console di Milano in rappresentanza dell'Ambasciata di Romania in Italia.

Inoltre è stato organizzato venerdì, 6 novembre, nell'ambito di una iniziativa promossa dall'Associazione „Il gioco degli specchi”, un incontro con l'on. Grosaru con gli studenti del „Tambosi” e del „Battisti”, sempre sul tema dei diritti delle minoranze in Europa.

Il desiderio del Presidente della RO.AS.IT. è quello di ricostruire passo dopo passo il tragitto storico della comunità italiana, da sempre impegnata nella modernizzazione della Romania interbellica, bruscamente interrotto per le note vicende politiche e di ricreare quella gloriosa comunità, consapevoli di appartenere ad una civiltà millenaria, quella italiana, ricca di valori straordinari, nonché punto di riferimento nella storia dell'umanità.

Il presidente Dellai ha incontrato il deputato romeno Mircea Grosaru

Il 6 novembre il presidente della Provincia autonoma di Trento Lorenzo Dellai ha incontrato l'onorevole Mircea Grosaru rappresentante della minoranza italiana in Romania.

In Romania sono riconosciute 18 minoranze etnico-linguistiche. Ognuna, secondo la Costituzione varata nel 1991, ha un proprio rappresentante in Parlamento. L'onorevole Grosaru, al terzo mandato come deputato, conosce il Trentino per averlo già visitato e anche perchè ha ascendenti di Arco. Ha informato il Presidente Dellai che l'italiano è stato recentemente riconosciuto in Romania come lingua madre e viene insegnato in alcuni istituti. Durante l'incontro si è discusso anche

nei Paesi dell'Europa

di possibili collaborazioni nel campo dell'istruzione e si è fatto accenno all'appuntamento elettorale di 22 novembre, il giorno delle elezioni presidenziali.

Il parlamentare romeno ricevuto dal vicepresidente Eccher a Palazzo Trentini

In Trentino vivono oggi circa 6.000 rumeni, 1.200 dei quali nel solo capoluogo provinciale. Sono invece 3.500 le persone che in occasione dell'ultimo censimento si sono dichiarate italiane in Romania dove però altre 200 mila, provenienti dal'Italia, sostano per affari. A fornire queste cifre è stato l'on. Mircea Grosaru, nel corso della sua visita a Palazzo Trentini dov'è stato ricevuto dal vicepresidente del Consiglio provinciale Claudio Eccher. Ad accompagnare Grosaru c'erano il console onorario a Trento per la Romania Maurizio Passerotti e il segretario del consolato Dan Ion.

Il parlamentare, reduce da un incontro con la comunità romena di Trento, ha apprezzato l'accoglienza riservata ai suoi connazionali „che qui da voi - ha assicurato - si trovano bene” e ha ricordato la stima di cui, dopo la fine del regime comunista, gli italiani godono nel suo Paese. „Con la caduta di Ceaușescu - ha aggiunto - il clima tra noi è cambiato e oggi non solo abbiamo rapporti fraterni, ma gli italiani ci portano cultura e management”. Grosaru ha ricordato che in Romania esistono 18 minoranze riconosciute, ciascuna delle quali ha un proprio rappresentante in Parlamento. „Questo - ha concluso - ha permesso di prevenire tensioni e conflitti fra i gruppi, anche se le richieste di autonomia anche territoriale del gruppo ungherese crea qualche difficoltà”.

Dal canto suo, Eccher ha evidenziato come le comuni radici culturali e linguistiche favoriscano i rapporti e gli scambi fra i due Paesi e anche con il Trentino. „Non a caso - ha raccontato - qualche tempo fa mi sono recato a Timișoara per l'inaugurazione di un Centro di studi europei intitolato ad Alcide De Gasperi”.

Al termine dell'incontro il vicepresidente ha consegnato agli ospiti una targa ricordo e gli stemmi del Consiglio provinciale. ■

(Sursa: Romanian Global News)

Eccher durante il colloquio con il parlamentare romeno

Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României la sfat cu membrii Comisiilor pentru Cultură și pentru Învățământ și Tineret ale CMN

Direcția pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României a organizat reuniunile lunii noiembrie a.c. ale Comisiilor pentru Cultură și pentru Învățământ și Tineret ale Consiliului Minorităților Naționale (CMN), într-o formulă inedită și de evident succes.

În zilele de 12 și 13 noiembrie, membrii Comisiei pentru Cultură au fost invitați la Biblioteca Federației Comunităților Evreiești din România, având astfel posibilitatea să cunoască la fața locului activitatea desfășurată de această comunitate, chiar la ea acasă. Surpriza a fost de proporții întrucât, de curând, conducerea comunității a găsit de cuviință să instaleze Biblioteca Federației într-o splendidă clădire de patrimoniu, aflată în vecinătatea centrului istoric al Capitalei, recent restaurată după toate normele în domeniu.

Biblioteca poartă numele reputatului om de cultură dr. Alexandru Șafran – Rabin șef al Evreilor din România în perioada 1939-1947, academician, Prim Rabin al Genevei, autor a numeroase studii de religie mozaică, iudaism și filosofie. Nici nu se putea un nume mai fericit ales pentru o bibliotecă importantă cu un fond de peste 30.000 de volume, lucrări valoroase dedicate dialogului multicultural, iudaismului, ecumenismului, dar și ediții rare ale marilor clasici ai literaturii universale și naționale. Fondul de carte cuprinde, de asemenea, un bogat sector de literatură de referință (lexicoane, dicționare, enciclopedii etc), numărând multe volume, ce aparțin patrimoniului național.

Gazdele și-au prezentat succint activitatea culturală desfășurată în ultima perioadă: munca de cercetare bibliografică și restaurarea de carte, publicarea unor volume în editura proprie, participarea la târgurile de carte și la festivalurile minorităților, editarea revistei „Realitatea evreiască” în variantă cromatică etc.

În continuarea discuțiilor, dna Rodica Precupețu, consilier DRI, i-a invitat pe reprezentanții minorităților naționale din România să participe la cea de a XVI-a ediție a Târgului Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățatură, de la București, în perioada 25-29

noiembrie, pentru a-și promova publicațiile și, pe de altă parte, să ia în calcul faptul că Librăria Sigma s-a oferit să promoveze și să comercializeze producția editorială a minorităților. De asemenea, Domnia sa i-a informat pe cei prezenți că anul acesta, Ziua minorităților naționale se va organiza pe 16 decembrie. Totodată, le-a recomandat celor prezenți ca pentru anul 2010 să prezinte la DRI, spre finanțare, din motive de criză, numai propuneri de proiecte mici, fără cheltuieli de protocol, și care să se adreseze, cu precădere, tinerilor, cadrelor didactice sau jurnaliștilor, în vederea reflectării cât mai veridice a activității comunităților minoritarilor din România.

...A doua zi, altă surpriză plăcută. Reuniunea Comisiei pentru Învățământ și Tineret a avut loc la sediul Comunității Rușilor Lipoveni. Tot o clădire de curând restaurată, aflată într-un elegant cartier bucureștean.

Scopul acestor reuniuni fiind realizarea de consultări și schimb de experiență între reprezentanții Comisiilor de specialitate ale minorităților naționale, gazdele au fost invitate să prezinte câteva din cele mai importante activități în domeniu, din comunitatea lor.

Conducerea Comunității Rușilor Lipoveni a arătat că este preocupată, în primul rând, de predarea limbii materne. Se constată că nu există continuitate în studiul acesteia, fiind predată numai la clasele mici și la universitate, rămânând astfel neacoperit un mare segment de mijloc. De asemenea, există dificultăți în recrutarea cadrelor didactice pentru limba maternă. Din toate aceste considerente, s-au căutat și s-au găsit modalități alternative, care să suplinească deficiențele semnalate: școlile au fost dotate cu materiale didactice, cu birotică, cu cărți, s-au instalat, cu sprijinul Ambasadei Federației Ruse la București, antene mari – așa numitele Școli TV – care recepționează și redau programe școlare direct din Federația Rusă, programe care au elemente din cele școlare naționale. Asemenea antene au fost instalate și la sediile Comunităților Rușilor Lipoveni din diverse localități, unde aceștia se află în număr

important. În general, comunitatea s-a axat pe dezvoltarea bazei materiale. Astfel, toate comunitățile din teritoriu au sedii noi, bine utilitate, care rivalizează între ele ca dotare și activitate. Au fost organizate *Zilele poeziei ruse*, la Brăila, *Săptămâna culturii ruse*, la Tulcea, o masă rotundă consacrată operelor lui Dostoievski, s-a participat la Olimpiadele de limba rusă din Federația Rusă, de unde copiii s-au întors cu 11 medalii de aur, ceea ce i-a făcut pe oficialii ruși să glumească, spunând că dacă o vor ține tot așa, „se va întoarce și Tezaurul României acasă”.

Comunitatea Rușilor Lipoveni se bucură de sprijinul total și continuu al Ambasadei Federației Ruse și al Fondului Rusii Mir (Lumea rusă) pentru promovarea limbii și culturii ruse în lume.

Gazdele nu s-au dezmințit nici în ceea ce privește ospitalitatea rusească, ospătându-ne din belșug cu râvnitele produse ale Deltei.

Limba maternă este un lucru sfânt, sublinia reprezentantul Ministerului Educației, Cercetării și Inovării la reuniune, dar omul e cel care sfințește locul, ceea ce ne-au demonstrat, de altfel cu prisosință, cele două minorități-gazdă.

Din toată inima: felicitări organizatorilor! ■

Gabriela Tarabega

Angela Tomaselli – cetățean de onoare al urbei sale natale

Cu anii, sunt din ce în ce mai convinsă că nimic nu e întâmplător! Nu am participat la ședința Consiliului Local în care s-a hotărât acordarea titlului de cetățean de onoare doamnei Angela Tomaselli.

Sigur e un *semn*, că se trage din primii italieni veniți în Brezoi! Și care, după '44 au considerat că asta-i patria lor, și au rămas... Plin de semnificație *semn*: toți știm că epoca de glorie a Brezoiului a fost cea interbelică. Nu doar înflorirea economică, dar mai ales multiculturalitatea – români, italieni, austrieci, germani – a făcut farmecul Brezoiului de altădat', farmec din care ne mai îmbătăm și azi... Un alt *semn*: primul cetățean de onoare al Brezoiului e... o pictoriță!

Toți simțim, mai mult sau mai puțin, firele nevăzute ce ne leagă de locul în care ne-am născut. Însă numai artiștii au darul de a transpune în opera lor mirajul locului de naștere. Oare ce unghiuri făceau planetele într-o zi anume cu acest colț al confluenței Lotrului cu Oltul în semnul zodiacal al Angelei Tomaselli? Nu știm să măsurăm în grade. Dar privim picturile artistei și „între abstracție și figurație”, cum zic criticii, vedem „obsesia

pictorița Tina Popa, la întrebarea: „Care-i primul gând care-ți vine în minte referitor la Angela Tomaselli?” mi-a răspuns: „Atelierul ei din București. Primul. Nu vedeai masă, nu vedeai pat: peste tot tablouri, schițe, culori. Trăia pictând!” Angela Tomaselli însăși mărturisește într-un interviu că a ales să trăiască studențește și asta i-a permis să picteze în trei ani, cât în anteriorii douăzeci și șapte! Să ne imaginăm câtă muncă e în spatele talentului artistei!

E important că primul cetățean de onoare al Brezoiului e o femeie. O femeie cu asemenea forță și fantastică disciplină a lucrului! În picturile ei, dincolo de expresionismul rafinat, nu veți descoperi agresivitate. E lupta și biruința, ca în seria picturilor cu Sf. Gheorghe.

E un *semn bun* că primul cetățean de onoare al Brezoiului e o femeie cu nume de înger: Angela Tomaselli.

Dar să terminăm povestea: un primar, și el cu nume predestinat meditației despre multiculturalismul Brezoiului antebelic, Robert Schell, m-a rugat pe mine, dintr-o familie veche de țărani brezoieni, să vă prezint primul cetățean de onoare al Brezoiului: o femeie, de origine italiană, o pictoriță, un nume de înger: Angela Tomaselli! ■

Mihaela Efrim

Desigur, consilierii au avut criterii clare, prestigiul național și internațional al personalității desemnate fiind primordial. Dar, la fel de sigur e faptul că mișcarea aripii unui înger (fii atentă, îmi spune o prietenă, „Angela” vine de la „angel”, și „angel” înseamnă „înger”!) a adiat în sala Consiliului atunci... Și *semnele* s-au reunit!

altor planete” și „aripi și flori” și „dealuri cu amintiri”. Ne bucurăm sufletul cu minunatele contururi suprapuse culorii.

Criticii – cei cu „abstracția și figurația” – mă trimit la următorul *semn*: ei spun că pictorița s-a impus după 50 de ani, când s-a stabilit la București. O prietenă comună,

Primarul Veneției

decorat cu Ordinul României
pentru Merit în Grad de Mare Ofițer

La propunerea Institutului Cultural Român, Președinția României i-a conferit primarului Veneției, Massimo Cacciari, „Ordinul Național pentru Merit în Grad de Mare Ofițer”. Înaltul titlu i se acordă „în semn de recunoaștere a meritelor sale deosebite în promovarea și dezvoltarea relațiilor culturale româno-italiene, pentru contribuția la cunoașterea imaginii reale a țării noastre și susținerea românilor în Italia”. Decretul a fost publicat în „Monitorul oficial” nr. 466 din 7 iulie 2009.

Massimo Cacciari este unul dintre cei mai importanți filosofi contemporani ai Italiei, membru al prestigiosului Collège de Philosophie din Paris și deținătorul a numeroase premii și distincții de recunoaștere a activității sale. În perioada 1993 - 2000 a fost primarul Veneției, revenind în 2005 pentru încă un mandat de 5 ani. În 1999, primește premiul „Hannah Arendt” pentru filosofie politică. În 2002, fondează Facultatea de Filosofie de la Universitatea „Vita-Salute San Raffaele” din Milano.

La 15 octombrie 2003, Universitatea din Genova îi conferă titlul de Doctor Honoris Causa în arhitectură, iar în 2004 înființează, la Milano, un Centru de Formare Politică.

În 2005 primește Medalia de Aur a Cercului de Arte Frumoase din Madrid, iar în 14 mai 2007, Universitatea din București îi conferă titlul de

Doctor Honoris Causa în științe politice. Tot în 2007, primește titlul de *Omul Păcii*, pentru activitatea desfășurată cu echilibru și responsabilitate, atât ca om de cultură, cât și ca administrator public, în apărarea și susținerea drepturilor omului și protejarea mediului înconjurător.

Câteva dintre cele mai importante proiecte derulate de Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția s-au desfășurat sub patronajul Primăriei și s-au bucurat de sprijinul personal al primarului Veneției. Acest sprijin s-a concretizat în demersurile comune privind: organizarea concertului susținut în anul 2007, cu ocazia Zilei Naționale, de soprana Felicia Filip și orchestra Operei din Brașov la Teatrul *Malibran*, parte din complexul Teatrului *La Fenice* (Massimo Cacciari fiind președintele Fundației *La Fenice*); sprijinul necondiționat pentru obținerea de către România a statutului de țară – invitat de onoare la ediția din 2008 a Carnavalului de la Veneția; prezența și ospitalitatea în sediul Primăriei Veneției pentru organizarea conferinței de presă în vederea lansării strategiei culturale pentru 2009 a institutului de la Veneția; semnarea „Prefetei” la ultimul număr al principalei publicații științifice a institutului – „Annuario dell’Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica di Venezia”; patronajul și sprijinul oferit în desfășurarea campaniei „Mari

români la Veneția” (mai - iunie 2009).

Ordinul i-a fost înmănat primarului Veneției de dna Monica Joița, director ad interim al Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția, duminică, 22 noiembrie 2009, pe scena prestigiosului Teatru *La Fenice* în deschiderea Concertului de Gală dedicat Zilei Naționale a României. Concertul a fost susținut de renumiți artiști: soprana **Leontina Văduva**, violonistul **Alexandru Tomescu** și pianistul **Horia Mihail**, acompaniați de Orchestra Teatrului *La Fenice* dirijată de **Andrea Battistoni**. ■

Maria Dobrescu

Programul concertului: *Uvertura Imnului Europei*; **Wolfgang Amadeus Mozart**: *Deh vieni, non tardar - Nunta lui Figaro*; **Gioachino Rossini**: *Regata venețiană*; **Jules Massenet**: *Meditație - Thaïs*; **Camille Saint-Saëns**: *Introducere și Rondo capriccioso*; **Giuseppe Verdi**: *Tu che le vanità - Don Carlo*; **Wolfgang Amadeus Mozart**: *Andante Elvira Madigan* din Concertul pentru pian și orchestră în do major, KV 467; **Giacomo Puccini**: *Donde lieta - Boema*; **Giacomo Puccini**: *Sola, perduta, abbandonata - Manon Lescaut*; *Imnul Național al României*; **Nicolae Kirulescu**: *Moment muzical*; **George Enescu**: *Doina și Eu mă duc, codrul rămâne*; **Ciprian Porumbescu**: *Balada*; **Eduard Caudella**: *Ochii albaștri-s drăgălași*.

Un nobile con una anima nobile

Accademico Alexandru

Rep. Avete ricevuto diplome, premi e medaglie. Avete fatto interventi nelle grandi cliniche mediche del mondo, dagli Stati Uniti fino in Cina. Ciò che si conosce meno di Lei è il fatto che è d'origine italiana. La storia della famiglia è stata ricomposta dalla sua sorella, Nicoleta, che ha fatto investigazioni nel nord dell'Italia.

Alexandru Pesamosca. *Non sono più di 10 famiglie Pesamosca in tutta l'Italia. Il nome viene menzionato cominciando con l'anno 1300 nell'*

Corridoi senza fine, percorsi da fili invisibili, convergono dal laboratorio verso la sala operatoria. Nelle corsie, tanti letti, raccontano storie vere su bambini con malformazioni che sono diventati poi, persone normali, qui, nell'Ospedale „Maria Skłodowska Curie” di Bucarest. Con l'anima connessa a tutto ciò che si sente dietro alla porta imbottita, „Papa Pesi” è presto, a qualsiasi ora di giorno o di notte, a dare alle squadre di medici che hanno interventi difficili da fare un consiglio salvatore. Da dieci anni, da quando è in pensione, il vecchio gabinetto medico del dottore Alexandru Pesamosca rappresenta il suo intero universo. In questa piccola stanza di ospedale, diventata il suo rifugio totale dopo la perdita della moglie, i libri, la musica, la TV sono la sua unica ricchezza. Il suo cuore, pieno d'amore per la gente, adesso riceve aiuto chirurgico per continuare a battere... I piedi non l'ascoltano troppo bene... Ma l'esperienza acquisita con gli anni, la sta regalando con la stessa generosità a tutti quelli che ne hanno bisogno. Ha fatto questo lavoro di chirurgo infantile per più di 50 anni, con „passione, con amore e con molto rispetto per il malato” mi ha detto. Guardo un collage con vloti di bambini prima e dopo l'intervento. Sembra un miracolo!

„Archivio Heraldico di Milano” in cui figurano le famiglie nobiliari italiane. Mi sono detto che non posso stare io davanti a Leonardo da Vinci o Michelangelo... È stato molto divertente! Comunque, mi faceva un grande piacere menzionare questo, quando trovavo un italiano presuntuoso. Se la meritava di essere messo al suo posto! Restava a bocca aperta!

Rep. Rispetto alla migrazione e al fatto che la sua famiglia si è stabilita in queste parti non ha dati molto chiari. Mi ha detto che dopo Napoleone non esiste più la garanzia dell'autenticità dei documenti. I confini si sono mutati. La paura delle autorità era grandissima.

A.P. *Credo che mio nonno sia venuto dal nord dell'Italia, zona Udine, o piuttosto, dalla parte austriaca. Era un buon falegname. Durante la guerra con i turchi ha lottato da parte dei bulgari. So in più che poi ha lavorato alla costruzione del porto di Silistra. Aveva 47 anni quando si è sposato con la figlia maggiore di un fiorentino tabaccaio*

venuto dalle parti di Făgăraș. La transumanza l'ha fatto conoscere mia nonna... Mia nonna era bellissima! Rassomigliava a Sofia Loren! Il nonno era magro, coi baffetti, con la barba a pizzo. Italiano cento per cento! Hanno avuto cinque bimbi. La storia ha marcato il loro destino una volta con quella del Quadrilatero. E così si sono spostati a Constanța. Mio padre, dopo aver lottato, durante la guerra, in Italia, Reggimento 9 Alpin, tornato in Romania è stato assunto nella Marina Reale, però nel momento in cui è cambiato il regime, è stato forzato di uscire dall'esercito. Si è sposato con una romena, anche questa dalle parti di Făgăraș, i cui genitori, venuti in transumanza, si sono stabiliti tra Cernavodă e Borcea. La famiglia di mio padre aveva rinunciato alla cittadinanza italiana. Così erano i tempi! Nel 1948, un avvocato ottimo mi ha offerto la possibilità di ottenere documenti italiani per poter andarmene dal paese. Non ho voluto! Nel 1941 ero proprio sul punto di andarmene! Avevo 11 anni e Padre Krajs, che io aiutavo alla messa (mi piaceva pure), voleva inviarmi a fare studi all'Istituto di Propaganda Fide di Roma. Mia madre essendo ortodossa nemmeno ha voluto sentirne!

Rep. Che scuola ha fatto?

A.P. *Da quando avevo 3 anni e sono entrato all'asilonido, non ho seguito altro che la scuola italiana.*

Rep. Quanti italiani erano a quell'ora in Constanța, quella città così cosmopolita, come si dice?

A.P. *Più di 50 famiglie.*

Rep. Com'era la Casa d'Italia?

A.P. *Era un forniciaio con un'atmosfera straordinaria! C'erano un asilonido, una scuola e corsi postliceali. Ciascun bimbo, secondo la sua altezza, aveva il suo posto nelle banche di scuola. Avevamo un gruppo di danza, quelli che avevano la bella voce (non come me, che sono afono) cantavano la meravigliosa musica italiana. Io ero nel gruppo di teatro. Quando uscivamo alla parata, nei giorni di festa nazionale, non c'era nessuno migliore di noi! I nostri professori erano venuti d'Italia. Ho avuto una professoressa d'italiano, Julia Fabri. Adesso credo che fosse fascista. A quei tempi ero innamorato di lei... Era bellissima vestita di sua camicia nera. Aveva all'incirca 20 pellicce,*

Pesamosca

bellissime! L'avrei guardata per ore. Era bella, ma anche corretta. Una professoressa in un porto al Mar Nero... Avrà avuto anche altri missioni, chi lo può sapere!?

Rep. Lei parlan italiano?

A.P. Si. Bene anzi.

Rep. I suoi figli, i suoi nipoti, hanno nomi italiani: Stefano, Gino, Giovanna, Mario, Renato, Anamaria, Antonia. Tutto quà?

A.P. Sfortunatamente, sì! La mia famiglia biologica... l'ho sacrificata!

Ho ridato alla vita normale più di 50.000 bimbi con un destino meno felice... Mi sussulta il cuore ogni volta che ricevo una notizia da loro, gli adulti di oggi. Mio figlio minore era medico. Ha avuto un tumore cerebrale ed ha perito... Gino, quello maggiore mi ha dato tanto fastidio perché non ha voluto seguire una facoltà. I suoi figli, lo stesso. Io penso che un vero uomo si deve perfezionare, se ne ha la possibilità. Gino aveva, però, un cuore stupendo! Quando era fanciullo gli davo 5 lei se mi rifaceva il letto (non mi piaceva e, neanche adesso sono capace di rifarlo come si deve). Quando tornavo a casa, trovavo sempre sul mio cuscino, un fiorellino... Mi manca Gino... ha avuto un cancro che l'ha ucciso, poco tempo fa...

Rep. Quanto ho aspettato di entrare nella Sua „celletta” ho visto un sacco di gente bussando alla porta. So che non è mai solo, però almeno ha amici?

A.P. Ho pensato di averne. Fino quando ho saputo che alcuni tra di loro non sono stati corretti e sinceri rispetto a me...

Rep. Ne avete le prove?

A.P. Eccome! Ne ho un sacco!

Rep. Cosa l'ha fatto scegliere la facoltà di medicina?

A.P. Non lo so! Semplicemte... ho sentito così!

Rep. Non ha avuto mai paura; non ha mai provato il timore che non ce la farebbe?

A.P. Ho sentito a volte un fluido invisibile che mi ha condotto la mano. L'ho sentito ma non ne sono stato mai cosciente. Io sono stato soltanto un uomo che aiutava un'altro uomo... L'energia veniva da Su.

Rep. Quando ha condotto quest'ospedale ha fatto alzare una piccola chiesa...

A.P. Si. È stato la prima ente chiesastica dal recinto di un ospedale del Bucarest postbellico. Siamo solo dei poveri esseri umani... Abbiamo bisogno di aiuto.

Rep. Cosa capisce con vero medico?

A.P. Un UOMO VERO! Il medico deve amare la gente, rispettarla, lavorare con passione. I soldi, i favori, i titoli non valgono niente! Non puoi operare un paziente che sta pendendo tra vita e morte e basta, uscire poi dal turno e andarsene a casa! Io non ne sono stato capace! Spesso entravo da mattina nell'ospedale e la mattina successiva mi trovavo sempre lì...

Rep. Riesce a trovarsi il posto un UOMO VERO in questo mondo, di questo secolo?

A.P. Che ne so io... Un UOMO VERO è una persona modesta. Un UOMO VERO non è superbo, non è geloso, non è invidioso... Lei conosce molte persone di questi tratti?

Rep. Mi sta mettendo in difficoltà... però, stavamo parlando della missione dell'uomo sulla terra e intento di concludere questa intervista con la citazione che abbiamo discusso noi insieme, lasciando il lettore di decidere qual'è la missione del prof. dott. acc. Alexandru Pesamosca: „La stragrande maggioranza degli uomini vengono sulla terra per imparare; alcuni, per aiutare quelli che sono in guaio; altri per compiere una missione di maggiore importanza per l'umanità.” (Lobsang Rampa)

Tanta salute maestro!

P.S. Il 14 marzo l'anno prossimo, il padre della chirurgia infantile di grande difficoltà della Romania, compierà 80 anni! ■

Gabi Popescu
Traduzione: Ligia Baba

O aviatore română pe cerul Italiei

Smaranda Brăescu

(1897-1948)

Viața mea nu înseamnă nimic dacă o țin numai pentru mine; viața mea o dăruiesc țării. Dar vreau să i-o dăruiesc frumoasă și încărcată de glorie. Nu mă voi întoarce decât biruitoare, pentru că eu cred în steaua mea". (Declarație făcută de Smaranda Brăescu în decembrie 1931, înaintea plecării în S.U.A., unde și-a văzut visul cu ochii).

Maranda (căreia părinții și rudele îi ziceau Mândița) sau Smaranda în forma literară, s-a născut la Hănțești, comuna Buciumeni - județul Tecuci (azi Galați), la 21 mai 1897. Pentru prima dată a văzut un avion în 1912. Era un „Farman” care zbura pe deasupra satului Hănțești și a fost pentru ea o dragoste la prima vedere pentru aviație.

Primul său zbor a avut loc în 1923, ca pasageră pe un avion militar pilotat de o rudă a unui elev de-al ei, pe când Mândița era învățătoare. Cu ajutorul

„La mia vita non vale niente se la tengo solamente per me stessa; la voglio dunque donare al mio paese. Ma voglio regalarla bella e colma di gloria. Non ritornerò se non vincitrice, perchè io credo nella mia buona stella”. (Dichiarazione fatta da Smaranda Brăescu nel dicembre 1931 prima di partire per gli Stati Uniti, dove vide averarsi i propri sogni).

Maranda (chiamata Mândița dai genitori e parenti) o Smaranda in forma letteraria, nacque a Hănțești, comune di Buciumeni, distretto Tecuci (oggi Galați) il 21 maggio 1897. Nel 1912 vide per la prima volta un aereo. Era un „Farman” che volava al di sopra del villaggio di Hănțești e fu un amore a prima vista per l'aviazione.

Il suo primo volo ebbe luogo in 1923, come passeggera in un aereo militare pilotato da un parente di un allievo suo quando Mândița era istitutrice. Con l'aiuto dell'ingegnere tedesco Heinecke, se ne va alla Scuola di paracadutismo di Berlino e nel luglio 1928 diviene il primo paracadutista romeno, essendo così la Romania il quarto paese europeo ad avere un paracadutista. Nel 1931, Smaranda, che gli amici chiamavano affettuosamente col vezzeggiativo di Smărăndița, ha registrato il primo record del mondo femminile nel paracadutismo, lanciandosi da un apparecchio „POTEZ XXV”, que volava all'altitudine di 6.000 m. Grazie a questo successo, Smaranda fu decorata con la Croce d'Oro della „Virtù Aeronautica” dello Stato Romano.

Nel dicembre 1931 va oltre Oceano, negli Stati Uniti, dove con tutta l'indifferenza delle autorità romene e vincendo i cavilli di alcuni stranieri, Smaranda, con l'aiuto dei suoi numerosi amici ha partecipato a una serie di incontri aviatice, e il 10 maggio 1932 diviene a Sacramento, vicino a San Francisco, campionessa mondiale assoluta dopo un lancio con paracadute da 24.000 piedi (7.233 m). Sempre negli Stati Uniti, seguì una scuola di pilotaggio e riceve il brevetto aeronautico (1932).

Parlando francese, italiano, inglese, tedesco..., Smaranda viaggiò in quattro continenti ed ebbe amici in molti paesi, tra i quali l'Italia occupa un posto speciale, perchè qui viveva anche suo fratello gemello. Visitò Roma, Bari, Brindisi, Genova..., conobbe gli aeroporti e viaggiò con aerei italiani e sulla nave „Conte di Savoia”.

Il 19 maggio 1936 decollò da Littoria (oggi Latina) nel Lazio e dopo 6 ore e 10 minuti giunse felicemente a Sorman (Tripoli), pilotando il suo proprio aereo monomotore e monoposto „Miles Hawk”. Fu la prima aviatrice romena a sorvolare il Mediterraneo, non una sola volta.

Durante la Seconda Guerra Mondiale, Smaranda fece servizio in varie unità di aviazione, tra le qualle,

Un'aviatrice romena sui cieli d'Italia

Smaranda Brăescu
în anii ei de glorie

inginerului german Heinecke, se duce la Școala de parașutism de la Berlin și în iulie 1928 devine primul parașutist al țării ei natale, România, situându-se astfel, pe locul patru în rândul țărilor europene care aveau parașutiști. În 1931 Smaranda, pe care prietenii o alintau Smărăndița, înregistrează primul record mondial feminin în parașutism, sărind dintr-un avion „POTEZ XXV”, care zbura la înălțimea de 6.000 m. Ca urmare a acestui succes, Smaranda a fost decorată de Statul Român cu Crucea de Aur a „Virtuții Aeronautice”.

În decembrie 1931 pleacă peste Ocean, în S.U.A., unde cu toată indiferența autorităților române și biruind șicanele pe care i le făceau unii străini, Smaranda, ajutată de numeroșii ei prieteni, participă

la o serie de minguri aviatice, iar la 9 mai 1932 doboară toate recordurile și obține titlul de campion mondial absolut, după un salt cu parașuta, de la 24.000 de picioare (7.233 m), efectuat la Sacramento, lângă San Francisco. Tot în Statele Unite urmează o școală de pilotaj și primește brevetul de pilot în 1932.

Vorbind franceza, italiana, engleza, germana..., Smaranda a călătorit pe patru continente și a avut prieteni în multe țări, între care Italia ocupă un loc aparte, acolo locuind și fratele ei geamăn. A vizitat Roma, Bari, Brindisi, Genova..., a cunoscut aeroporturile și a făcut călătorii cu avioane italiene, dar și cu nava „Conte di Savoia”. La 19 mai 1936 a decolat de la Littoria (azi Latina), provincia Lazio, și după 6 ore și 10 minute de zbor a ajuns cu bine la Sorman (Tripoli), pilotând propriul său avion de tip „Miles Hawk”, monomotor cu un singur loc. A fost prima aviatoare din România care a survolat Mediterana, și n-a făcut-o doar o dată.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Smaranda a activat în diferite unități de aviație, între care cea a unui grup curajos și eroic de aviatori din Detașamentul Sanitar, despre care a fost realizată, în 1943, o coproducție cinematografică româno-italiană intitulată „Escadrila Albă”, pe care, fără îndoială, unii dintre românii și italienii mai puțin tineri și-o mai amintesc.

De menționat că, între altele, o stradă din București poartă azi numele Smarandei Brăescu. Apoi, prin grija profesorului Neculai Staicu, maior în retragere și veteran de război al Armatei Române, a fost ridicat și un mic muzeu dedicat acestei eroine a aerului, pe care americanii au numit-o „Regina Aerului”. Muzeul se află chiar în comuna Buciumeni, lângă satul natal Hănțești. Smaranda Brăescu este, totodată, o figură centrală în istoria Aviației Române și în Muzeul Trupelor de Parașutiști din Buzău, aflat sub conducerea domnului colonel dr. Mircea Tănase.

Din nefericire, Smărăndița, răpusă de o boală cumplită, a murit singură și uitată într-un spital din Cluj, în ziua de 2 februarie 1948. A fost înmormântată sub un nume fals (Maria Popescu), pentru că se ascundea, fiind urmărită de Securitate, care executa orbește ordinele noilor „aliați” sovietici.

quella di un gruppo di valorosi ed eroici avieri dei Reparti di Sanità, sull'attività dei quali fu realizzata nel 1943 la coproduzione cinematografica romeno-italiana „Squadriglia bianca”, che certamente qualcuno tra i meno giovani romeni e italiani ricorderà. Da notare che, fra l'altro, una via di

Bucaraest porta oggi il nome di Smaranda Brăescu. E poi, a cura del professore Neculai Staicu, Maggiore in Riserva e Veterano di guerra dell'Esercito Romeno, fu anche edificato un piccolo museo dedicato a questa eroina dell'aria, che gli americani avevano chiamata „Regina dell'Aria”. Questo museo è sito esattamente nel comune di Buciumeni, vicino al villaggio natale Hănțești. Smaranda Brăescu è ugualmente una figura centrale nella storia dell'Aeronautica Romena e nel Museo delle truppe Paracadutiste di Buzău sotto la direzione del signor colonello dr. Mircea Tănase.

Disgraziatamente, Smărăndița, vinta da una malattia crudele, morì sola e sconosciuta in un ospedale di Cluj, il 2 febbraio 1948. Fu seppellita sotto il nome falso di Maria Popescu, perchè si nascondeva, essendo seguita dalla Polizia Segreta Romena che eseguiva ciecamente gli ordini dei nuovi „alleati” sovietici. ■

Neculai Pădurariu

Membru de onoare al Asociației Naționale a Parașutiștilor din România - „Condor”
Socio onorifico dell'Associazione Nazionale Paracadutisti Romeni - „Condor”

Smaranda Brăescu sub numele de împrumut Maria Popescu, îmbrăcată în straie bisericesti pentru a se ascunde de organele Securității

Medalia jubiliară
CENTENAR SMARANDA
BRĂESCU (1897 -1997),
emisă de Asociația Națională
a Parașutiștilor din România
(21 mai 1997)

Michelangelo la Roma (II)

Capela Sixtină. Ocupă etajul superior al centrului fortificat al Palatelor Apostolice ale Vaticanului și a fost clădită între anii 1472-1483 din inițiativa Papei Sixtus IV.

Capela dedicată Adormirii Maicii Domnului a fost construită, corespunzător tradiției biblice, pe dimensiunile Templului lui Solomon. Chiar de la începuturi este capelă pontificală și locul unde se țin conclavurile papale, vestită și fiindcă aici se întrunesc cardinalii pentru alegerea unui nou Papă, dar și pentru sublimile fresce ale lui Michelangelo.

Scenele celor două cicluri ale Vechiului și Noului Testament menite a decora Bazilica au fost realizate, la cererea lui Sixtus IV, în timpul modificărilor din anii 1481-1483, de către Pinturicchio, Botticelli, Cosimo Rosselli și Ghirlandaio. Frescele reprezentându-l pe Moise și Nașterea Domnului, distruse mai târziu, se aflau pe peretele din spatele altarului, unde este acum Judecata de Apoi a lui Michelangelo.

După ce, în 1574, apăruseră fisuri în zidurile Capelei, Papa Iuliu II i-a încredințat lui Michelangelo redecorarea plafonului, care, inițial,

reprezenta o boltă înstelată pictată de Pier Matteo D'Amelia. Noua pictură executată de Michelangelo între anii 1508-1512 a necesitat o muncă istovitoare pe care el a împlinit-o aproape singur, stând ore în șir pe schele, deoarece îi respinsese rând pe rând, ca necorespunzători pentru o operă atât de grandioasă, pe toți ucenicii trimiși de Florența.

Tolnay, exeget al lui Michelangelo, observă că diversele scene sunt distribuite pe boltă în trei zone suprapuse: în zona centrală, cea mai de sus, se găsesc locul revelației lui Dumnezeu în

Creație și prototipurile umane; zona mediană este ocupată de o serie de personaje pe care puterea miraculoasă a spiritului le desemnează ca aparținând zonei divine: Profeții și Sibilele; în a treia, și cea mai de jos, se găsesc prevestitorii lui Hristos, a căror participare la renașterea omului este numai fizică și inconștientă. Așadar, la baza operei se simte prezența activă a unei concepții teologice: istoria fatalistă a omului de la inocența originară la păcatul de moarte, de aici la reconcilierea cu Dumnezeu și, apoi, reîntoarcerea la păcat în așteptarea mântuirii definitive prin opera lui Hristos. Dar acest concept fundamental nu este exprimat cu rigoare ecleziastică, ci cu o suverană libertate, lipsită de prejudecăți, într-o grandioasă viziune a istoriei omenirii în care idealurile religioase și morale ale iudaismului și creștinismului coincid cu valorile estetico-morale ale antichității clasice.

Numai printr-o asemenea coincidență a valorilor estetico-morale privitorul poate înțelege acel aparent contrast generat de tensiunea dialectică ce-l izbește la o primă privire a Capelei Sixtine: cea agitație

dramatică, cea extraordinară animare a tuturor formelor și imaginilor, iar pe de altă parte, elevată și înseninată frumusețe, ordinea ce se degajă, dându-i la sfârșit o uimitoare senzație de liniște și seninătate care este, practic, această opera gigantescă, anticlasicistă și clasicistă în același timp, a lui Michelangelo.

Inițial, Michelangelo ar fi trebuit să picteze doar figurile celor 12 apostoli, dar când lucrarea a fost desăvârșită, cuprindea peste 3.000 de figuri pe o suprafață de aproape 500 de metri pătrați. Frescele au fost sfințite cu ocazia Sărbătorii Tuturor Sfinților, în 1512. Giorgio Vasari povestește: „Aflând că vor fi descoperite frescele, s-a adunat toată suflarea să privească picturile, rămânând cu toții muți de încântare.” Artistul a folosit culori vii care, după renovarea Capelei între 1981 și 1994, și-au recăpătat în întregime strălucirea.

În 1535 Michelangelo începe pictarea peretelui de deasupra altarului, la cererea Papei Paul al III-lea, cu tema „Judecata de Apoi”, pe care o termină după șase ani, în 1541. Tema capătă dimensiuni uriașe, fresca înfățișează figuri și scene pline de groază,

reflectând propria reprezentare a artistului, care trecea pe atunci printr-o dureroasă criză de credință. Pe 31 octombrie 1541, Papa dezvelește cu mult fast pictura. Autoritățile bisericesti și opinia publică rămân stupefiate la vederea atâtor corpuri goale, fără niciun acoperământ, în cea mai importantă biserică a creștinătății. Artistul este învinuit de imoralitate, obscenitate și blasfemie. Cardinalul Carafa organizează o campanie („Campania frunzelor de viță”) pentru acoperirea organelor genitale. Această acțiune va avea loc după moartea lui Michelangelo și va fi executată de unul din ajutoarele sale, Daniele da Volterra. Cu ocazia recentelor lucrări de restaurare, aspectul original a fost refăcut în cea mai mare parte. ■

Gabriela Tarabega
foto: Eugen Vasile

Vine Crăciunul cu ritualurile sale

Zi a nașterii Domnului Iisus Cristos, Crăciunul reprezintă cea mai mare sărbătoare a creștinătății românești.

Pentru comunitățile rurale, Crăciunul are și un al doilea sens, anterior ca vechime celui de proveniență creștină. El deschide ciclul sărbătorilor anului nou, ce marchează încheierea unui an și începutul altuia. Acest sens de „festum incipium”, de sărbătoare de început, transpare dintr-o serie de credințe și obiceiuri de origine precreeștină, ce se împletesc cu tradițiile creștine ale sărbătorii. Prezența lor este legată de suprapunerea Crăciunului peste vechile sărbători solstițiale ale anului nou, care, de-a lungul timpului, suportaseră o serie de modificări și asimilaseră elemente de origine diferită. Înocuindu-le, Crăciunul nu a abolit tradițiile acestora, ci le-a preluat, le-a împărțit cu celelalte sărbători ale Anului Nou: ziua oficială a anului nou și Boboteaza și le-a îmbogățit cu ritualuri și simboluri noi, de factură creștină.

Dintre obiceiurile augurale și de recreare a timpului și spațiului, în conformitate cu rânduiala tradițională (ca: rituri divinatorii, rituri de fertilitate, rituri de rodire etc.), poate cel mai iubit este ritualul colindatului. Se colindă din casă în casă, toată ziua de ajun, de dimineață până seara, de către grupurile de copii, iar de la miezul nopții de către cetele de feciori, cărora, în unele zone, precum Maramureș și Țara Oașului, li se alătură fetele și chiar tinerii căsătoriți. Unele colinde se reiterează în toate cele trei zile de Crăciun. Colindătorii sunt primiți la

toate casele pentru că urarea lor este socotită de bun augur pentru anul care vine. Există chiar credința că familiile necolindate sau care refuză să-i primească pe colindători vor fi urmărite de ghinion pe tot parcursul următorului an.

Repertoriul colindelor este deosebit de variat. În funcție de categoria de vârstă a colindătorilor, colindele se diferențiază în colinde de copii și colinde de feciori. Colindele de copii se cântă la fereastră. Ele vestesc sărbătoarea și urează belșug. Urarea lor este întotdeauna scurtă, directă și este urmată de cele mai multe ori de cererea, pe un ton hazliu, a darurilor cuvenite: „*Bună dimineața/ la Moș Ajun/ Ne dați ori nu ne dați/ Dați-mi un covrig/ Că mor de frig/ Dați-mi o nucă/ Că de nu mă dau cu capul de ulucă*”.

Colindele de feciori cunosc o mai mare varietate tipologică. Unele sunt legate de locurile și momentul colindatului, pentru anumite daruri, în noaptea sau în dimineața de Crăciun; altele sunt adresate diferitelor categorii socio-profesionale sau diferiților membri ai familiei sau ai comunităților.

La sfârșitul colindatului gazda oferă colindătorilor diferite daruri. Darurile făcute colindătorilor, în principal colaci, nu sunt numai o formă tradițională de răsplătă, ci și semne destinate a potența urarea de prosperitate. ■

Sursa:

Sanda Larionescu. Crăciunul

*Ja sculați, boieri, sculați,
Florile dalbe,
La icoane vă-nchinăți,
Florile dalbe,
Că v-aduc pe Dumnezeu
Florile dalbe,
Mititel și-nfășițel,
Florile dalbe.*

Din amintirile lui, scrise de el însuși

Titus Pittini

Subsemnatul, sunt unul dintre cei care, încă din adolescență și-au făcut un obicei din a aduna informații despre trecutul familiilor din care se trăgeau, observând concomitent, cu interes, viața oamenilor în mijlocul cărora trăiau.

și apoi la fiu). Nume frumos de floare, ce înseamnă iasomie pe românește. Am fost înscris la școala primară cu limba de predare română în anul 1932, înainte cu 7 zile de a împlini 7 ani. Insist asupra acestui aspect, deoarece încă de pe atunci a început să se

dealurilor sau pâraielor, toate românești (Munții Retezat, Parâng, Straja, Dealul Babei, Merișor etc.).

Primii străini nelocalnici stabiliți în regiune erau funcționari ai Imperiului Habsburgic, jandarmi și vameși, precum și câțiva comercianți evrei. Apoi a venit un număr foarte mare de cetățeni italieni, originari din nord-estul Italiei, din regiunea Veneția Friuli, din jurul localității Udine, în preajma anului 1870; cu toții erau meseriași constructori, fiind chemați să ridice locuințe tip (cu confort minim) pentru muncitorii adunați de pe tot cuprinsul Imperiului și care urmau să lucreze ca mineri. Printre aceștia s-a numărat și străbunicul meu Pietro Pittini, însoțit de nevasta sa (italiancă) și cei trei fii: Beppo, Iacopo și Giacinto, toți însurați cu italience. Giacinto, după cum spuneam, era bunicul meu, însurat cu Antonina Del Boss. Toți erau originari din Gemoni da Friuli de lângă Udine. Antonina, formidabila mea bunică, i-a născut în Valea Jiului pe toți cei patru băieți. Primul, născut în 1895 (Cintuto, tatăl meu), împreună cu micul Enrico (unchiul meu) au fost foarte răsfățați, ca orice copii din părinți care reușiseră în scurt timp să-și asigure o stare materială bună.

Afacerile bunicului meu prosperau, curând a cumpărat un teren pe care și-a construit o casă spațioasă, o adevărată vilă, cu o curte mare, în față

Cum se întâmplă tot mai des în ultima vreme, timpul n-a avut răbdare să-l lase pe Titus Pittini să-și termine opera. Și-a dorit enorm de mult să povestească istoria familiei lui venite din regiunea italiană Veneția Friuli, să scrie istoria italienilor de pe Valea Jiului. Anul acesta a plecat dintre noi și, odată cu el, toate amintirile și trăirile pe care ar fi vrut să ni le împărtășească și n-a mai apucat. Asociația Italienilor din România a mai pierdut încă un conațional și un tezaur de informații. Ne facem o datorie de suflet să publicăm în cele ce urmează ultimele sale însemnări puse la dispoziția noastră prin amabilitatea doamnei Ala Movileanu.

Nici mediul, nici locurile, nici împrejurimile nu scăpau atenției mele dornice de a explora viața. Sursele mele de informații erau în primul rând bunicile, părinții, unchi și mătușile, dar și oameni din localitate, de care acum, la bătrânețe, îmi aduc aminte cu multă plăcere.

M-am născut la sfertul unui secol, în 1925, în comuna Vulcan (azi municipiu) și am fost botezat în biserica romano-catolică din localitate, de altfel, construită de bunicul meu Giacinto Pittini, eu însumi primind pe lângă prenumele Titus și pe cel de Giacinto (prenumele se transmitea de la bunic la tată

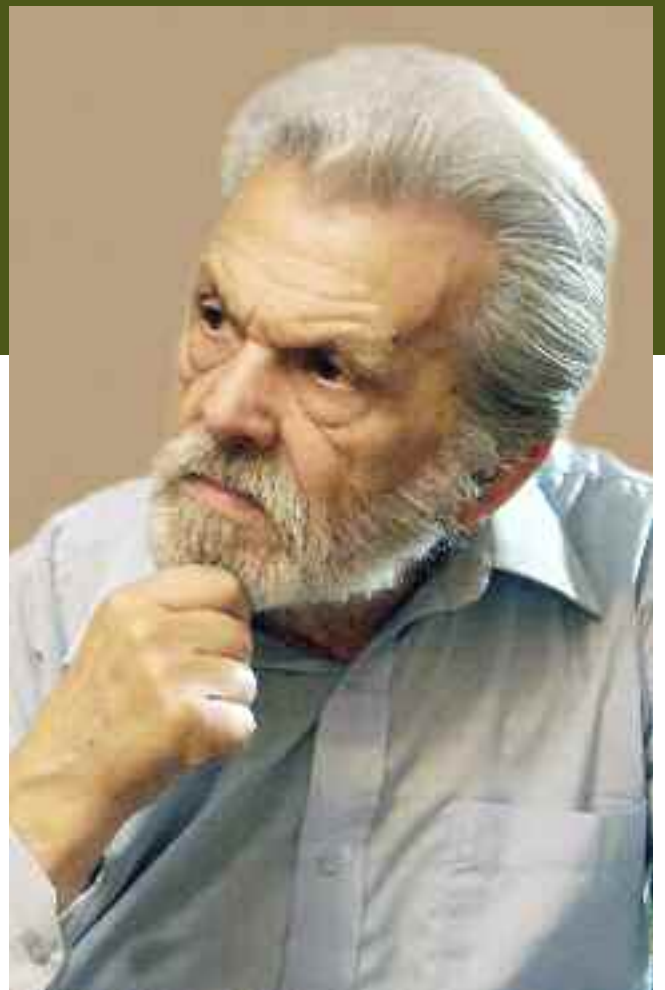
contureze interesul meu pentru colegii de clasă, jumătate din ei (inclusiv colegul meu de bancă) fiind copii de țărani localnici, îmbrăcați în straie țărănești, cu cioareci de lână, cămăși lungi cu mâneci largi, încinși cu brăie de piele și încălțați cu opincuțe. Noi toți ceilalți eram copii proveniți din familii de venetici. Localitățile Câmpu lui Neag, Lupeni, Vulcan, Petroșani trebuie să fi existat înainte de începerea exploatărilor de cărbune, dar erau niște mici târguri, locuite din moși strămoși de țărani români, lucru atestat atât de documente cât și de numele localităților și ale munților,

gazon, flori, în jur a plantat pomi fructiferi, în spate grădină pentru zarzavaturi, toate gândite împreună cu soția sa Antonina, o femeie gospodină și pasionată de grădinărit. După anul 1910, când al doilea băiat avea deja 10 ani, bunica a mai născut încă doi băieți: pe Giovanni și pe Eugenio, la interval de un an. Cu puțin timp înainte, bunicului i-a venit ideea să însumeze vârstele membrilor familiei sale și cum aceasta era cifra 100, a decis să immortalizeze evenimentul cu o fotografie de familie. Se poate citi pe figura lui mulțumirea de sine, dar mai ales mândria pentru realizările sale, inclusiv faptul că era tatăl a patru băieți. Primul dintre ei, viitorul meu tată, a urmat școala cu limba de predare maghiară, liceul la fel, (în capitala județului, la Deva, cu toate că se înființase unul și la Petroșani încă din 1902). Apoi bunicul l-a trimis la Facultatea de Construcții de la Budapesta.

Cum afacerile și veniturile bunicului continuau să prospere, acesta a decis să construiască o fabrică de cărămidă la Banița, în care și-a investit toată averea. Acestea se întâmplau în anul 1914. După doi ani, când fabrica era gata de dat în funcțiune, a izbucnit Primul Război Mondial, care pentru familia, cariera și viața bunicului meu a fost un dezastru. Fabrica de cărămidă, în scurta ocupație a trupelor românești, ce trecuseră granița, a fost

devastată de țăranii localnici. Bunicul s-a îmbolnăvit de tifos și s-a stins din viață.

Bunica, împreună cu cei trei băieți, și-a închis casa și a plecat pentru scurt timp ca refugiată în Ungaria. Iacopo, fratele bunicului, cu nevastă italiancă, avea și el doi băieți născuți după stabilirea lor în Valea Jiului. Însăpăimântat de brutalitățile și ororile inerente războiului, își închide și el casa, dar în loc să plece a rămas locului, ascunzându-se cu familia într-o galerie a minelor de cărbuni. Pacifist convins, îi sfătuia pe toți cei cu care venea în contact, să se țină, pe cât se poate, departe de tot ce se chema forță militară, indiferent din ce parte vine. Părându-i-se suspect unuia dintre localnici, a fost denunțat serviciilor de informații ale Armatei Române. Au fost arestați Iacopo și cei doi băieți ai săi încă adolescenți, acuzați de spionaj și duși la Târgu Jiu, în Regat. Au fost judecați sumar și executați prin împușcare, toți trei. Ca mulți alți civili, ei au fost victime colaterale ale Războiului, ale ocupației Transilvaniei, ale respingerii trupelor române, urmate de reocupare și alipire la Patria Mamă. Din câte știa bunica mea, cazuri ca acesta în care ar fi fost implicați italieni stabiliți în Valea Jiului și care beneficiau de un regim de cetățeni străini (posesori de pașaport italian), au mai existat atât înainte de Primul Război Mondial, cât și după

aceea. Mi-a pomenit, de asemenea, despre cazuri regretabile cărora le-au căzut victimă mulți oameni nevinovați, sau cu vini ce astăzi par minore, de exemplu bătăile corporale pe care le-au suportat niște tinere țărânci (momârlance), care au fost văzute în tovărășia unor tineri ofițeri români, sau cazul unui vecin de-al nostru, Corb Mihai, român la origine, după cum îl arată categoric numele. El a fost cumplit maltratată de niște ofițeri români, împreună cu alți comercianți de diferite naționalități (mai ales unguri), care la apariția neașteptată a trupelor române ținuseră sfat la Primărie, consultându-se ce ar fi fost de făcut ca să le oprească înaintarea, măcar câteva ore, până ce sosea trenul cu unități militare austro-ungare de la Hațeg. Au decis să detoneze dinamită pusă în sticle, care să imite lovituri de tun, indicând prezența unor forțe militare.

Despre etnicii italieni din Valea Jiului, care mai poartă nume italienești

Toți cei care au participat la consfătuire au fost duși la cartierul general instituit la Primărie. La coborârea trupelor române în localitate au fost arestați și duși la comandament, dezbrăcați și bătuți la fundul gol cu câte 25 de lovituri. Bunica îmi povestea că i-a auzit urlând de durere și vaietele bietelor victime răsunau la 1 km distanță. Este cumplit să auzi un câine urlând de durere, ținut în lanțuri și bătut, necum un om (indiferent de persoană și de fapta pentru care este pedepsit). Apoi i-a văzut cum au fost

duși la casele lor cu targa.

Despre toate aceste întâmplări, bunica (din partea tatălui, numită în familie, italianca), mi-a povestit la 22 de ani după încetarea ostilităților Primului Război Mondial și cu puțin înaintea izbucnirii celui de al Doilea. Pe drept cuvânt, ea era îngrozită de ceea ce urma să se întâmple, cu atât mai mult cu cât ultimii doi băieți ai ei (unchii Giovanni și Eugenio) erau acum în Italia, unde tocmai făceau serviciul militar, după care au hotărât să îmbrățișeze cariera militară, devenind ofițeri la două arme

cunoscute ca deosebit de periculoase. Giovanni radiotelegrafist de aviație, iar Eugenio căpitan de submarin. În acea vreme bunica locuia când la noi, când la unchiul Enrico, pentru ca să nu-i nedreptățească pe nici unul din cei doi fii ai ei. Când stătea la noi, eu dormeam în aceeași cameră cu ea. Așa se face că se întâmpla să mă trezesc uneori din somn și să o aud pe bunica socotind pe întuneric. Ședea pe marginea patului cu rozariul în mână și se ruga. Ei bine, fie ca urmare a rugăciunilor ei fierbinți, fie din simplă coincidență, unchii mei din Italia au scăpat teferi din război. Nu și submarinul FIERAMOSCA. Acesta, în timp ce unchiul meu Eugenio se afla într-o scurtă permisie, a fost trimis într-o misiune din care nu s-a mai întors.

Mă voi întoarce acum puțin în timp, pentru a urmări cursul vieții celor doi fii mai mari (prezenți în fotografia făcută în 1911, când vârstele membrilor familiei Giacinto Pittini senior, însumau 100 de ani). Giacinto Pittini junior, după terminarea Liceului din Deva, a fost trimis de bunicul meu pentru studii superioare la Budapesta. Precizarea este necesară pentru că viitorul meu tată o cunoscuse deja pe viitoarea mea mamă: Dalma Sefania Mohila, care locuia cu părinții ei la o depărtare de două străzi de Facultatea de Construcții, în Buda, în dreapta Dunării. Anii de studenție ai tatălui meu au fost între 1915 – 1919. Din nefericire pentru toată familia, bunicul s-a stins din viață în anul 1918, tata riscând să-și întrerupă studiile. Atunci, cu multă energie și autoritate, a intervenit fratele bunicului, Beppo Pittini, care trecând peste durerea bunicii, a vândut casa construită de

Giacinto Pittini și soția sa
Antonina del Boss

bunicul în localitatea Vulcan. Apoi a luat-o pe bunica și pe cei trei băieți ai ei și i-a dus pe moșia lui din Italia, moșie dobândită prin căsătorie. În timpul verii toți nepoții veneau la soacra unchiului Beppo, așa că moșia devenea suprapopulată...

Din banii luați pe casa din Vulcan a fost finanțat tata până la terminarea studiilor, când, în 1919, s-a întors în Valea Jiului (ce făcea acum parte din România Mare), iar în anul următor o readuce și pe bunica, doar cu cei doi fii mai mici (Giovanni și Eugenio), Enrico rămânând în Italia pentru satisfacerea serviciului militar. Tot în acel an, la Budapesta, tata se căsătorește cu mama mea pe care o aduce la Vulcan. Mama, născută și crescută în capitala Ungariei, era de origine slovacă. Ambii părinți ai mamei au fost economiști, au avut trei copii, o fată și doi băieți. Pe bunicul din partea mamei nu l-am apucat în viață, dar știu din cele povestite de ai mei că a lucrat ca funcționar la o bancă.

Unchiul Enrico, după satisfacerea serviciului militar în Italia, la vânzătorii de munte, este și el adus de tata în Valea Jiului. Sportiv, mare fotbalist, cunoaște două surori tenismene, ambele unguroaice. Se îndrăgostește nebunește de cea mai frumoasă, Vilma Angyal, aceasta rămânând însărcinată, o cere imediat în căsătorie.

Din acest loc articolul este reconstituit din discuțiile Alei Movablean cu autorul, pe messenger. A păstrat întocmai conținutul, corectând doar eventualele greșeli de dactilografie.

Am să încerc să continui povestea, unde accentul este pus pe comunicarea bunicii cu

cele două nurori, care nu cunoșteau limbile cunoscute de ea, și invers.

O să vezi, zic eu că este interesant, cum nevoia poate rezolva aproape automat o astfel de problemă.

Bunica, italiancă dintr-o regiune muntoasă (unde se vorbea un dialect foarte diferit de limba aleasă ca oficială (cea florentină), măritată la Gemona da Friuli, a fost adusă în Transilvania (pe atunci aparținând Austro-Ungariei) și nici după o ședere de peste 20 ani nu a reușit să învețe vreuna dintre limbile care se mai vorbeau în jurul ei (germana sau maghiara), cu excepția românei.

Și nu o româna, să-i zicem literară, ci una aspră, țărăneasă, învățată de la servitoarele angajate ca ajutoare în gospodărie, tinere țărânci localnice, analfabete.

Asta era situația când bunica s-a trezit cu două nurori vorbitoare de limba maghiară (și puțină germană).

Până la apariția mea și apoi încă vreo 4-5 ani, primul care a învățat limba vorbită de bunica am fost eu. Adevărul este că nu-mi aduc aminte cum s-a întâmplat, dar îmi aduc aminte de poveștile pe care ea mi le spunea seara la culcare, așa cum numai o bunică știe să povestească.

Încerc să povestesc cum am învățat simultan trei limbi de la trei dădace: mama, bunica și servitoarea.

Da, speram să strecor în relatarea mea povestirile bunicii despre obiceiuri din Italia – ce este un *riscaldato letto*, cum se fabrică *parmiggiano* sau ce înspăimântătoare erau avalanșele de zăpadă în unele ierni.

Apoi poveștile cu care venea bunica să mă adoarmă. Îmi aduc aminte doar de un fragment când Făt-Frumos trebuia să treacă de o peșteră

Familia Giacinto Pittini în 1911 (Giacinto, Antonina, Cintuto – tatăl autorului și unchiul său Enrico)

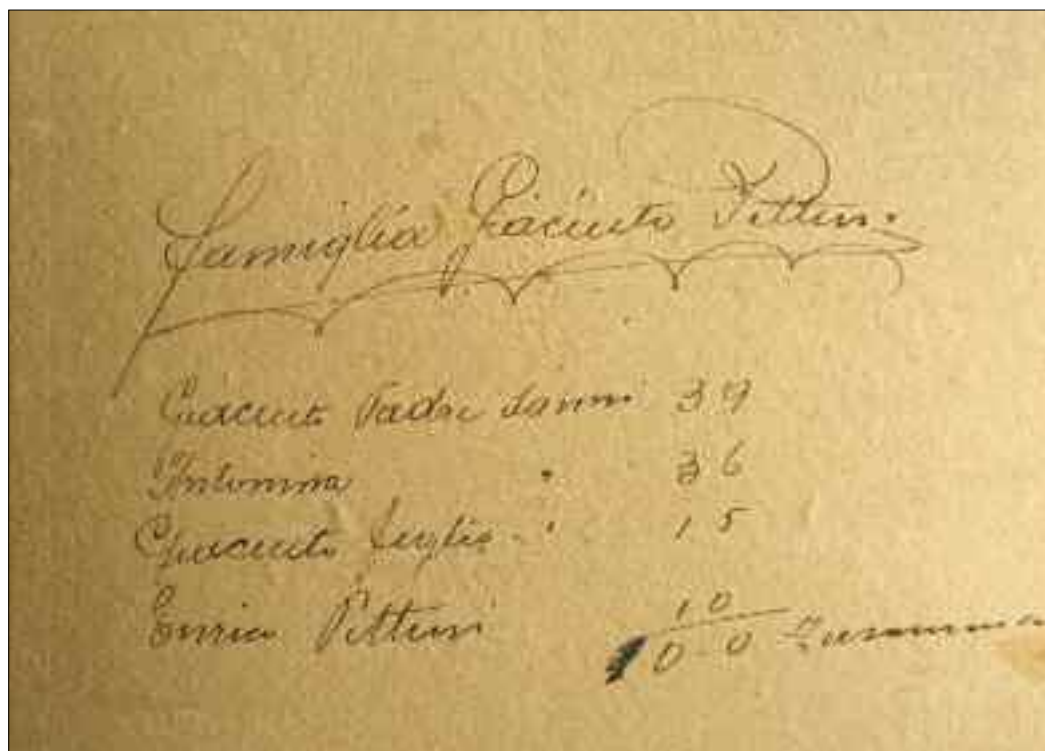
care era păzită de un leu mare și fioros.

Făt-Frumos știa că leului îi plăceau nucile. S-a dus la un fierar și a comandat să-i facă niște nuci de fier, le-a amestecat cu unele naturale și le-a oferit leului. În timp ce acesta se trudea să le spargă, Făt-Frumos s-a strecurat pe lângă el și și-a văzut de drum.

Dar important este că bunica îmi povestea pe limba ei de acasă, adică furlănește, și dacă după un timp le-am învățat chiar pe de rost (o corectam când greșea), înseamnă că încă din fragedă copilărie am învățat limba ei.

În Valea Superioară a Jiului sunt mulți cetățeni care au nume italienești, dar care arar știu măcar regiunea din care au venit bunicii sau străbunicii lor, și asta numai pentru că nu au avut o bunică precum a mea.

Astea au fost doar câteva din ideile pe care am vrut să le pun în pagină. Ar mai fi o ultimă idee, care ar putea servi drept exemplu pentru lingviști, când mai mulți

Vârsta membrilor familiei în 1911

indivizi care vorbesc limbi diferite (trăind laolaltă) ajung AUTOMAT după un timp mai lung sau mai scurt să reușească să comunice perfect într-o limbă creată de ei dintr-un amestec (teribil) din limbile lor materne.

Așa s-a întâmplat în familia noastră. Chiar localitatea de origine a bunicilor mei se cheamă GEMONA da FRIULI. Locuitorii de acolo se numesc FRIULANI (pe românește

simplificat FURLANI) și vorbesc friulana (furlana).

(Titus Pittini: IȚI PLACE? voi reuși să rețin atenția cititorului? În fond, este povestea singulară a familiei mele, care din cauza căsătoriilor mixte seamănă cu a altor multor italieni.)

Acum e acum... pentru că intenționez să mai strecur și alte amănunte petrecute cu italienii care aveau (părți) din averi moștenite, iar regimul comunist al lui Ceaușescu încerca cu forța (intimidări) să nu dea curs acestor partajări, ei (adică autoritățile) oferindu-le cu forța dolari la cursul pe care-l practicau ei și care era absolut neconvenabil.

Este cea mai dificilă parte pe care doresc să o adaug, zic DIFICILĂ pentru că nu se referă la italieni, ci la localnici – țărani de la munte – cu viața lor în așa-zisa GOSPODĂRIE ÎNCHISĂ. Interesându-mă, am citit câte ceva despre cercetările voastre (de pe Internet).

Trebuie să menționez ceva foarte important, ceva ce nu am văzut menționat nicăieri și anume, o profundă schimbare a vieții lor odată cu izbucnirea celui de al Doilea Război Mondial.

Până în momentul pomenit (chiar după demararea exploatărilor de cărbune, prin 1870), ei s-au ținut departe de VENETICI. Nici în port, nici în obiceiuri, sau căsătorii nu se putea observa vreo schimbare față de obiceiurile moștenite din străbuni.

Nu beneficiau de asistență medicală, tinerii mureau și ei, ca și nou-veniții, de tuberculoză. La începutul Războiului au aflat că muncitorii de la mine ERAU CONCENTRAȚI PE LOC, scutiți deci de front.

Au început să se angajeze (deși material nu aveau nevoie), să înceapă o viață dublă, aceea de țăran și de miner.

Unul din avantajele imediat dobândite a fost dreptul la asistența socială (medicală).

Acesta a fost începutul sfârșitului, a început asimilarea, la început din țăran în semi-țăran, apoi căsătoriile mixte, mutarea din casele lor tradiționale la bloc etc... ■

Stema orașului Petroșani

Portrete afective

Undeva lângă Galați...

Într-o margine de lume, undeva lângă Galați, în lunca Siretului, printre fiare vechi, izolată într-o curte, trăiește o venerabilă italiancă – Cornelia Fotache, născută Poli.

Într-o căsuța mică, dar foarte îngrijită, cu amintirile ei încă foarte vii despre italienii ei, își petrece timpul trebăluind și îngrijindu-și micuța gospodărie. În grădinița din fața casei, vara, găsește tot ce are nevoie pentru gătit: o roșie, un castravete, un ardei, puțină verdeață și bineînțeles, flori. Flori care să-i învezească puțin viața și să-i țină de urât.

Cu câtă bucurie ne-a primit și cu câtă vervă ne-a povestit despre cunoștințele ei, dar mai ales despre rudele răspândite prin țară, dar și despre cele reîntoarse în Italia. Părinți, mătuși, veri, mulți pierduți în timp. S-a bucurat să audă vești despre rudele de la Greci și să poată vorbi în italiană cu signora Pia Borro. Limba italiană o cunoaște de la părinți, ambii italieni (veniți din provincia Belluno), dar și de la școală, pentru că a studiat la Școala italiană din Galați.

A adunat ceva ani signora Cornelia, dar mintea îi este limpede și are încă multe lucruri de povestit. Adunate ca într-o carte din care imediat ce ai deschis o pagină, poveștile încep să curgă și nu se mai opresc. O vizită scurtă, dar făcută cu dragoste și cu promisiunea de a ne mai întoarce, pentru că mai avem multe de aflat de la signora Cornelia, care provine din familiile Reviani, după mamă, și Poli, după tată.

Sănătate să fie, pentru că răbdătoare, în casa ei, bătrâna signora așteaptă ca din când în când să poată oferi cu drag flori, din micuța ei grădiniță, celor care-i trec pragul.

Casa ca acasă, în Italia

„Au venit în căutarea unui loc de muncă pentru că auziseră că se câștigă bine în România. Se întorceau, într-adevăr, acasă în Italia, cu săculeți plini cu bani de aur, pentru că atunci plata așa se făcea, iar muncitorii care lucrau în carieră erau plătiți bine. Erau buni meseriași. Veneau vara și se întorceau înapoi acasă, la familiile lor, iarna. Până s-au hotărât să rămână și să își construiască casa aici, la Greci”.

Așa își încep surorile Boro povestea despre străbunicii lor. Au și ele amintirile lor, dar și moștenirea familiei. Fotografii multe, care vorbesc despre italieni frumoși, credincioși, harnici, care au știut să muncească, dar și să petreacă. Au în grijă și o casă construită de părinții lor. O casă gospodărească, cu toate acareturile necesare, hol larg cu camere mari de o parte și de alta, spațioase ca pentru o familie mare, cu mulți copii. Din hol o scară duce la podul odată plin cu toate cele. În capătul holului o ușă conduce spre bucătărie, locul cel mai intim și mai casnic, unde se pregăteau mâncărurile tradiționale și unde familia lua masa de obicei. Aici, în bucătărie, ne așteptau Lucica, soțul ei, Ionel, și Celia, cu o minunată „past’asciutta”, pentru cina din acea seară, pe subsemnata care-i însoțea pe sora Pia și pe nepotul Alberto, care veneau de la București. Surorile Boro: Lucica, Pia, Cellia se adunau acasă pentru slujba de comemorare a părinților, de a doua zi, de la biserica catolică din localitate, biserică la a cărei construcție au contribuit și aceștia. Și pentru puțin timp, casa avea să se însuflească din nou. Închid în

urmă ușa din lemn masiv, care mai păstrează încă feronerie veche din alpaca, pentru a lăsa ca liniștea casei să se aștearnă din nou și pentru a nu tulbura veghea primilor stăpâni care, din rama lor proteguitoare, aruncă priviri înțeleghătoare spre cei care, din când în când, mai deschid ușa casei bătrânești.

Casa are și un beci spațios din piatră, unde se adăpostesc butoaiele pentru păstrarea vinului. Multe au rămas aproape neschimbate. Casa a fost făcută trainic, un zid de piatră care se poate vedea dinspre curtea din partea dreaptă, stă mărturie. Signora Pia, una dintre surorile Boro, mă conduce în curtea din spatele casei, la un copac bătrân, care dăinuie de peste o sută de ani. „Aici era și când m-am născut, aici l-am găsit, aici îl voi lăsa”. Lângă bătrânul trunchi se zărește, jos printre frunze, o formă cu margini din piatră, un vas de băut apă pentru păsări. Un obiect care va rămâne peste ani, ca mărturie a unor mâini dibace de pietrar, dar și ca model de suflet mare și de orânduială gospodărească. ■

Ioana Grosaru

Legea privind concordatul preventiv și mandatul ad-hoc

Mircea Grosaru
Doctor în drept economic și comercial, membru al Comisiei juridice de disciplină și imunități a Camerei Deputaților

În ședința Camerei deputaților din data de 10 noiembrie 2009, la punctul 10 al ordinii de zi pentru votul final, a fost adoptată inițiativa legislativă a subsemnatului, adică „Legea privind introducerea concordatului preventiv și a mandatului ad-hoc” în România. Legea face parte din categoria legilor ordinare și a fost reintrodusă în România după 80 de ani de la adoptarea ei pentru prima dată, adică în anul 1929.

În câteva numere anterioare ale revistei am prezentat câteva aspecte interesante de semnalat ale legii, arătând că reprezintă o măsură anticriză și că, deși a fost propusă din mandatul anterior, nu a reușit să treacă decât acum, poate că în momentul în care i-a venit sorocul, așa cum se obișnuiește să se spună pe la noi.

Ceea ce reprezintă legea este tocmai o soluție eficientă prin care firmele pot evita situațiile de dificultate financiară, tipice acestei perioade. Este una din realizările profesionale ale subsemnatului, nu numai pentru că legea va purta numele de „legea Grosaru”, dar mai ales pentru faptul că reprezintă o mare necesitate într-o perioadă destul de critică pentru economia României, tocmai acum când avem nevoie de soluții pentru depășirea stării în care, din motive care nu țin de voința noastră, a tuturor, România se confruntă și ea cu aceeași situație cu care, rând pe rând, s-au confruntat și se confruntă încă multe state ale lumii.

Pentru o mai bună percepție, prezint alăturat forma finală adoptată de Parlamentul României, care va fi promulgată de Președintele României, după ce rând pe rând a fost apreciată și

susținută de reprezentanții Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești, Ministerului Finanțelor, Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România, dar și de reprezentanții Băncii Mondiale și ai Fondului Monetar Internațional, prezenți la București, cu care am discutat despre eficacitatea proiectului pentru economia românească.

LEGEA PRIVIND INTRODUCEREA CONCORDATULUI PREVENTIV ȘI A MANDATULUI AD-HOC

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1

Prezenta lege se aplică persoanelor juridice care organizează o întreprindere aflată în dificultate financiară, fără a fi în stare de insolvență, numite în continuare, debitori.

Art. 2

Scopul prezentei legi este salvagardarea întreprinderii aflate în dificultate, în vederea continuării activității acesteia, a păstrării locurilor de muncă și a acoperirii creanțelor asupra debitorului, prin proceduri amiabile de renegotiere a creanțelor sau a condițiilor acestora, ori prin încheierea unui concordat preventiv.

Art. 3

În înțelesul prezentei legi:

a) întreprinderea este activitatea economică desfășurată în mod organizat, permanent și sistematic, combinând resurse financiare, forță de muncă atrasă, materii prime, mijloace logistice și informație, pe riscul întreprinzătorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege;

b) întreprinderea în dificultate este întreprinderea al cărei potențial de viabilitate managerială și economică se află într-o dinamică

descrescătoare, dar al cărei titular execută sau este capabil să execute obligațiile exigibile;

c) mandatul ad-hoc este o procedură confidențială, declanșată la cererea debitorului, prin care un mandatar ad-hoc, desemnat de instanță, negociază cu creditorii în scopul realizării unei înțelegeri între unul sau mai mulți dintre aceștia și debitor, în vederea depășirii stării de dificultate în care se află întreprinderea acestuia din urmă;

d) concordatul preventiv este un contract încheiat între debitor, pe de o parte, și creditorii care dețin cel puțin două treimi din valoarea creanțelor acceptate și necontestate, pe de altă parte, prin care debitorul propune un plan de redresare a întreprinderii sale și de acoperire a creanțelor acestor creditori împotriva sa, iar creditorii acceptă să sprijine eforturile debitorului de depășire a dificultății în care se află întreprinderea debitorului.

Art. 4

Art. 4-(1) Organele care aplică procedurile prevăzute de prezenta lege sunt instanțele judecătorești, prin judecătorul-sindic sau după caz, președintele tribunalului, mandatarul ad-hoc, respectiv conciliatorul.

(2) Creditorii participă la procedură în mod individual, în măsura permisă de drepturile aferente creanței lor, precum și în mod colectiv, în condițiile prezentei legi, prin adunarea creditorilor și reprezentantul creditorilor.

(3) Debitorul participă la procedură prin reprezentanții săi legali sau convenționali.

Art. 5

Art. 5-(1) Tribunalul în jurisdicția căruia se află sediul sau domiciliul profesional al

debitorului este competent să soluționeze cererile și pricinile la care se referă prezenta lege.

(2) Cererile și pricinile referitoare la concordatul preventiv sunt de competența judecătorului-sindic, desemnat în condițiile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Art. 6

Curtea de apel este instanța de recurs pentru hotărârile pronunțate de judecătorul-sindic

Capitolul al II-lea. Mandatul ad-hoc

Art. 7

(1) Un debitor poate adresa președintelui tribunalului o cerere de numire a unui mandatar ad-hoc. Prin cererea sa, debitorul propune un mandatar ad-hoc dintre practicienii în insolvență, autorizați conform legii.

(2) Cererea trebuie să cuprindă o descriere detaliată a motivelor care fac necesară numirea unui mandatar ad-hoc.

Art. 8

Cererea este depusă la cabinetul președintelui tribunalului și se înregistrează într-un registru special.

Art. 9

(1) După primirea cererii, președintele tribunalului dispune convocarea, în termen de cinci zile, prin agent procedural, a debitorului și a mandatului ad-hoc propus.

(2) Procedura se desfășoară în camera de consiliu și se menține confidențială pe toată durata sa.

(3) Confidențialitatea procedurii este obligatorie pentru toate persoanele și instituțiile care iau parte sau sunt implicate în aceasta.

Art. 10

(1) După ascultarea debitorului, dacă se constată că dificultățile întreprinderii debitorului sunt serioase, iar mandatarul ad-hoc propus întrunește condițiile legii pentru exercitarea acestei calități, președintele tribunalului desemnează, prin încheiere irevocabilă, mandatarul ad-hoc propus.

(2) Obiectul mandatului ad-hoc va fi de a realiza, în termen de 90 de zile de la desemnare, o înțelegere între debitor și unul sau mai mulți creditori ai săi, în vederea depășirii stării de dificultate în care se află întreprinderea

debitorului, salvagădării întreprinderii, păstrării locurilor de muncă și acoperirii creanțelor asupra debitorului.

(3) În scopul realizării obiectului mandatului, mandatarul ad-hoc va putea propune ștergeri, reșalonări sau reduceri parțiale de datorii, continuarea sau încetarea unor contracte în curs, reduceri de personal precum și orice ale măsuri consideră a fi necesare.

Art. 11

Onorariul mandatului ad-hoc va fi stabilit provizoriu de către președintele tribunalului, la propunerea debitorului și cu acordul mandatului ad-hoc, sub forma unui onorariu fix sau a unui onorariu lunar. Acesta va putea fi modificat ulterior, la cererea mandatului ad-hoc, cu acordul debitorului.

Art. 12

(1) Mandatul ad-hoc încetează:

a) prin denunțarea unilaterală a mandatului de către debitor sau de către mandatarul ad-hoc;

b) prin încheierea înțelegerii prevăzute la art. 10 alin. (2);

c) dacă, în termenul prevăzut de art. 10 alin. (2), mandatarul nu a reușit să intermedieze încheierea unei înțelegeri între debitor și creditorii săi.

(2) La cererea debitorului sau a mandatului ad-hoc, președintele tribunalului va constata încetarea mandatului ad-hoc, prin încheiere irevocabilă.

Capitolul al III-lea. Concordatul preventiv

Secțiunea 1

Beneficiarii procedurii

Art. 13

Poate recurge la procedura de concordat preventiv orice debitor, astfel cum este definit la art. 1, cu următoarele excepții:

a) dacă împotriva debitorului s-a pronunțat o hotărâre irevocabilă de condamnare pentru infracțiuni economice;

b) dacă a fost deschisă procedura insolvenței cu 5 ani anteriori ofertei de concordat preventiv;

c) dacă cu trei ani anteriori ofertei de concordat preventiv, a mai beneficiat de un concordat preventiv.

d) dacă debitorul și/sau acționarul/asociații/asociații comanditari sau administratorii ai acestuia au fost condamnați definitiv pentru bancrută frauduloasă, gestiune frauduloasă, abuz de încredere, înșelăciune, delapidare, mărturie mincinoasă, infracțiuni de fals ori infracțiuni prevăzute în Legea nr. 21/1996, în ultimii 5 ani anteriori deschiderii procedurii prevăzute de prezenta lege;

e) dacă debitorul ai cărui membri din organele de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și de orice altă persoană care a cauzat starea de insolvență a debitorului li s-a atras răspunderea în condițiile Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței; prevederile lit.b) rămân aplicabile;

f) dacă debitorul care are înscrise fapte în cazierul fiscal, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 75/2001 privind organizarea și funcționarea cazierului fiscal, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiunea a 2-a

Atribuțiile organelor care aplică procedura și ale participanților la procedură

Art. 14

Judecătorul-sindic are următoarele atribuții în procedura concordatului preventiv:

a) să numească conciliatorul provizoriu;

b) să constate și, dacă este cazul, să omologheze, la cererea conciliatorului, concordatul preventiv;

c) să constate, la cererea oricărui creditor desemnat al concordatului preventiv, îndeplinirea condițiilor cerute pentru a fi înscris pe lista creditorilor ce au aderat la concordatul preventiv;

d) poate să dispună prin încheiere, în condițiile art.22), suspendarea provizorie a executărilor silite contra debitorului, în baza proiectului de concordat preventiv formulat de debitor și transmis creditorilor;

e) să judece acțiunile în nulitate a concordatului preventiv;

f) să judece acțiunile în rezoluțiune a concordatului preventiv.

Lingua al giardino

1 lingua di vitello fresca
2 cipolle – 4 carote – 1 sedano
– 1/2 peperone – 1 spicchio
d'aglio – Olio – Prezzemolo –
10 capperi
3 pomodori freschi maturi –
Peperoncino rosso – Aceto

Fate lessare la lingua, immergendola in acqua bollente e lasciandola cuocere finché risulterà tenera alla prova forchetta.

Toglietela dal fuoco, lasciatela raffreddare e spellatela.

Preparate la salsa piccante e appetitosa: fate soffriggere con olio un battuto di carota, cipolla, sedano, peperone e aglio.

Aggiungete i pomodori tagliati a pezzetti.

Fatela consumare a fuoco lento per circa 1 ora e 30 minuti.

Incorporate i capperi e il peperoncino.

Passatela al setaccio.

Aggiungete 2 cucchiaini di aceto e spruzzate, in ultimo, un pugno di prezzemolo tritato fine.

Aggiustate di sale e pepe, completate con un mezzo bicchiere di olio Extra Vergine di oliva. Tagliate la lingua a fette abbastanza sottili, sistematele nel piatto di portata e versatevi sopra la salsa tiepida.

Baci di Dama

60 g di farina di mandorle
40 g di nocciole tritate
finissime
100 g di zucchero
1 pizzico di sale
90 g di burro
100 g di farina
20 g di cacao amaro
2 buste di vanillina

In un contenitore adatto unire progressivamente tutti gli ingredienti e amalgamarli bene. Lasciare riposare l'impasto in frigorifero per alcune ore.

Formare tante palline rotonde e infornarle per 20 minuti a 160°. Lasciarle raffreddare e unire le due metà con un po' di cioccolato amaro fuso.

Torta di nocciole

100 g di burro
100 g di zucchero a velo
100 g di farina
3 uova intere
150 g di nocciole
1 busta di vanillina
1 busta di lievito per dolci
1 cucchiaino di limone
grattugiato

Montare il burro con lo zucchero a velo. Aggiungere la vanillina e il limone grattugiato.

Incorporare le uova e mescolare bene per rendere l'impasto omogeneo e cremoso.

Inserire ancora la farina, il lievito per dolci e le nocciole tritate finemente.

Amalgamare il tutto in modo uniforme.

Versare il composto in uno stampo rotondo per torte precedentemente imburato e spruzzato in superficie con un po' di farina.

Cuocere in forno preriscaldato a 160° per 30 minuti.

La mulți ani Signora Battigelli!

Luna aceasta, doamna Annita Elda Battigelli, decana de vârstă a Comunității italienilor din România a împlinit 95 de ani. Copil fiind, a venit în România în anii 1921-1922 din regiunea Veneția Friuli, cu întreaga familie, pentru a se alătura tatălui care-și deschisese o antrepriză de construcții la București, cu care în România interbelică a făcut bani buni. A venit aici și aici a rămas, a urmat școala italiană de la București și, apoi, s-a căsătorit cu un român, întemeindu-și o frumoasă familie italo-română. Vorbește perfect italiana, dar și dialectul furlan, iar româna, deși de atâția ani în România, încă o vorbește puțin cântat și unele cuvinte le pronunță cu accent italianesc. La vârsta sa onorabilă gătește încă mâncărurile ei de acasă, preferatele familiei fiind lasagna, risotto, gnocchi și tortul de castane. Își amintește perfect cântecele italienești ale tinereții sale și le cântă întotdeauna cu plăcere, dar și cu o mică lacrimă în colțul ochilor. Un suflet cald și fundamental bun! Multă sănătate și numai bucurii prea-iubită Signora!

Festival de film românesc la Roma

Accademia di Romania din Roma a ținut să marcheze trecerea a două decenii de la evenimentele din România anului 1989, prin organizarea unui festival de film intitulat 1989 – *Inainte și după în cinematografia română / 1989 – Prima e dopo nella cinematografia romana*. Cele trei zile de festival, găzduit de cinematograful Nuovo Olimpia din Roma, au înmănușiat filme dintre cele mai cunoscute ale generației tinere de regizori români, unii dintre ei bucurându-se deja de o binemerită notorietate în rândul cinemafililor și al criticilor de specialitate. Vorbim despre filmele lui Cristian

Mungiu – *Amintiri din Epoca de Aur* și 4 luni, 3 săptămâni și 2 zile, care pe lângă numeroasele distincții obținute, a fost nominalizat recent în Top 100 Times al celor mai bune

filme din ultimii 10 ani; Radu Muntean – *Hârta va fi albastră*; Cătălin Mitulescu – *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii*, Cristian Nemescu – *California Dreamin'*; Corneliu Porumboiu – *A fost sau n-a fost* și Alexandru Solomon cu documentarele *Marele jaf comunist* și *Război pe calea undelor*. În deschidere, actrița de origine română Veronica Lazăr, președinta Fundației culturale ItaroArte (Italia), și-a ilustrat intervenția cu scurmetrajul *Să facem totul!*, realizat de Ștefan Gladin, cu materiale din arhiva Sahia Film, în 1991.

Firenze, la memoria dell'acqua

La Institutul Italian de Cultură „Vito Grasso“ din București a putut fi vizionată în perioada 3 - 23 noiembrie, expoziția Valeriei Voicu intitulată Florența, memoria apei / Firenze, la memoria dell'acqua. După cum mărturisea autoarea, cunoscut ilustrator de carte și grafician, expoziția a fost gândită „în sensul renaștist al cuvântului: emblematum.“

Emblema, compusă în principal din două elemente: un corpo (desenul grafic) și un 'anima (un motto care explică desenul), cristalizează o abstractizare în termeni concreți, vizuali: o zeitate, o națiune, o virtute sau un viciu; ea este un tipar, un model, folosit pentru a reprezenta o idee. Cu teme inspirate din filozofie, religie, mitologie, istorie și căutând corespondențe între cele patru elemente primordiale ale vieții: focul, apa, aerul, pământul, între culori și cuvinte, emblemele ajung să aibă în Renaștere un mesaj ezoteric, ele merg câteodată către obscuritate, mistică și monstruos, apoi ajung să devină un sigiliu, simbol al puterii.

Desenele prezentate în expoziție sunt, în viziunea autoarei, posibile embleme imaginate. Iar titlul i-a fost inspirat de faptul că patronul spiritual al orașului este Sfântul Ioan Botezătorul, că Florența a fost construită pe ruinele romane: termele Capaccio și este străbătută de râul Arno, care la ultima inundație din 1966 a distrus celebrul crucifix, aflat în Muzeul Santa Croce, al lui Cimabue, artistul florentin (Florența, 1240 - Pisa, 1302) pe care Dante l-a citat ca fiind cel mai important pictor al generației anterioare lui Giotto, și cel care l-a descoperit pe acesta, fiindu-i și maestru.

ProEtnica 2009

Ca în fiecare an, și anul acesta, Sighișoara a organizat Festivalul Intercultural ProEtnica, „o călătorie de 9 zile printr-un univers divers al culturii, artei și spiritualității comunităților etnice din România”, după cum expresiv au subliniat organizatorii. Și tot ca în fiecare an, Asociația Italianilor din România - RO.AS.IT. - a fost prezentă la Festival, datorită de data aceasta, filialei sale de la Galați, condusă de dl Traian Dell'Agnolo, ale cărei formații artistice (dintre care s-a detașat cu grație formația „Suoni di primavera”), alături de expozații, scriitorii și jurnaliștii au încântat publicul spectator cu cântecele și dansurile comunității lor, cu operele lor plastice sau literare, prezentând fragmente din cărți și alte publicații, despre istoria, cultura și tradițiile lor.

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** STR. LIPSCANI NR. 19, etaj 1, 030031 BUCUREȘTI

TEL./FAX: 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO